

Rapport

Werkgroep toekomstige KO

Aanvullend rapport

stand van zaken KO en landelijke regelingen

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken en
Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken
Zoetermeer 2022

Inhoudsopgave

1. Gesprek met de classis Ommen	3
2. Nagekomen brief van de regio Zuid/Oost m.b.t. genderneutrale formuleringen	3
3. Voorstellen van de tijdelijke werkgroep kerkelijk beroep tot wijziging van de kerkorde	4
4. Huidige stand van zaken rond de benodigde landelijke regelingen	6
Bijlagen	7
1. Brief van Regio Zuidoost hij/zij-thema	7
2. Brief werkgroep landelijke regeling kerkelijke rechtspraak DHB/CKB/DKR	11

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschapadministratieve ondersteuning via: wao@ngk-gkv.nl
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Na de afronding van de eerste twee rapporten van de Werkgroep Toekomstige Kerkorde (64.2 en 64.5) is het werk uiteraard wel doorgegaan. Met het oog op de komende besprekingen door de Generale Synode en de Landelijke Vergadering van Zoetermeer 2022 rapporteert de werkgroep aanvullend op een aantal onderdelen:

1. gesprek met de classis Ommen;
2. nagekomen brief van de regio Zuid/Oost m.b.t. genderneutrale formuleringen; (bijlage 1)
3. voorstellen van de tijdelijke werkgroep kerkelijk beroep tot wijziging van de kerkorde; (bijlage 2)
4. huidige stand van zaken rond de benodigde landelijke regelingen.

1. Gesprek met de classis Ommen

In ons eerste rapport “Reactie WTK op vragen, opmerkingen en voorstellen van de classes van de GKv en de regio’s van de NGK” vermeldden we de brief van de classis Ommen. Deze brief is onder nummer 11 integraal opgenomen in het rapport “Verzamelde reacties”.

We typeerden de brief als een schrijven van eigen aard. Het doet geen concrete voorstellen tot wijziging, het vraagt ook niet enkel om verduidelijking, maar het verwoordt ernstige bezwaren tegen de kerkorde als geheel.

Voor de Regiegroep was dat reden om de classis aan te bieden dat een afvaardiging met de classis zou komen spreken. Dat gesprek heeft plaatsgehad op 13 oktober, namens de RG/WTK door Kornelis Harmannij en Pieter Dirk Dekker.

Het gesprek leverde wat hen betreft niet de herkenning en verbinding op waarop we hoopten. Er leeft bij een deel van de classis Ommen grote zorg over de ontwikkelingen die al langer binnen de GKv gaande zijn, parallel aan de ontwikkelingen in de NGK. Die zorg ziet men bevestigd in de nieuwe kerkorde. De trouw aan Gods Woord staat naar hun beleving onder druk. Onze inbreng in de vergadering heeft die zorg helaas niet weg kunnen nemen.

In ons eerste rapport schreven we al: we laten het verder aan de GS en LV over hoe zij hierop willen reageren. Het gesprek met de classis Ommen maakte ons nog eens duidelijk hoe nodig het is om de geestelijke eenheid in Christus met alle geledingen binnen de kerk te blijven zoeken en te versterken. We verlangen immers dat alle huidige GKv- en NGK-kerken zullen meegaan in de hereniging van de beide kerkverbanden, juist in hun onderlinge verscheidenheid.

2. Nagekomen brief van de regio Zuid/Oost m.b.t. genderneutrale formuleringen

We ontvingen half oktober een mail van de toenmalige scriba van NGK Regio Zuid-Oost. De regiovergadering had gesproken over het gebruik van het woord ‘hij’ in de kerkorde, en hij meende dat dit al vanuit één van de regiokerken op de tafel van de WTK gelegd was. Nu dit niet zo bleek te zijn, vroeg hij om alsnog de inbreng vanuit de regio mee te nemen.

Omdat het duidelijk gaat om onbedoelde onzorgvuldigheid, hebben we de brief alsnog behandeld binnen de WTK en voegen we hem als bijlage 1 toe aan dit aanvullende rapport.

Het voorstel vanuit de regio is om alle vermelding van hij/hem/zijn te vervangen, vaak door ‘betrokkene’ of door ‘hij/zij’ en ‘hem/haar’.

We zien als WTK in deze brief geen reden om voor te stellen de kerkorde op dit punt te wijzigen. In het Nederlands, zoals in veel talen, kan ‘hij/hem/zijn’ gebruikt worden als verwijzing naar neutraal gebruikte woorden als ‘iemand’ of ‘de predikant’.

Ook wijzen we erop dat het eerste voorstel voor de kerkorde een artikel-lid bevatte waarin stond dat als de kerkorde iemand aanduidt met ‘hij’, ‘hem’ of ‘zijn’, ook ‘zij’ of ‘haar’ kan worden gelezen. De vorige LV/GS koos er echter voor om dit te schrappen (zie Acta GS Goes 2020 art. 129).

De suggestie vanuit de vergadering om er een voetnoot van te maken werd niet geconcretiseerd in een voorstel en kwam dus ook niet in stemming.

3. Voorstellen van de tijdelijke werkgroep kerkelijk beroep tot wijziging van de kerkorde

Een werkgroep gevormd uit Deputaten Kerkrecht, Commissie Kerkrecht en Beroepszaken en Deputaten Hoger Beroep diende ons met een uitgewerkte regeling voor beroep, hoger beroep en herziening. In de aanbiedingsbrief doet de werkgroep drie voorstellen tot wijziging van de kerkorde. Als WTK adviseren we de GS/LV om deze voorstellen in behandeling te nemen, zoals we in ons eerste rapport ook twee wijzigingsvoorstellen opgenomen hebben die niet uit een classis of regio maar uit het werkveld opgekomen zijn.

De brief met de voorstellen is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd. Hieronder bespreken we de drie voorstellen en geven ons advies.

- a. In ons eerste rapport meldden we al een eerder verzoek van de kant van de werkgroep om de commissie voor beroepszaken aan te duiden als het college voor beroepszaken. We stellen daar voor om F5.1 aan te passen tot: *Een gemeentelid (...) kan (...) beroep instellen bij het daartoe ingestelde landelijke college.*
- De werkgroep stelt nu voor om dit uit te breiden naar ... *beroep instellen bij het daartoe door de synode ingestelde college voor het kerkelijk beroep.*
- Deze uitbreiding is naar ons oordeel onnodig. Ze is ook niet in lijn met de formuleringen elders in de kerkorde.
- Dat het college de naam 'college voor het kerkelijk beroep' zal dragen, is logisch. Maar we hebben naam-aanduidingen van commissies juist vermeden in de kerkorde.
- Na 'beroep instellen bij het daartoe ingestelde college' is de aanvulling 'voor het kerkelijk beroep' bovendien een dubbeling die stilistisch niet fraai is.
- De toevoeging 'door de synode' is inhoudelijk juist, maar staat ook niet vermeld bij andere commissies.
- Op beide punten geeft artikel 1 van de regeling bij F5 direct duidelijkheid: *1. De synode benoemt de leden van het landelijke college voor het kerkelijk beroep (verder te noemen: het college).* Dat past bij de gekozen opzet: een beperkte kerkorde met waar nodig uitwerking in de regelingen.
- De WTK neemt dit wijzigingsvoorstel daarom niet over.
- b. In F5.4 wil de werkgroep opnieuw – de discussie is eerder al gevoerd – de uitdrukking 'ongeldig verklaren' vervangen door 'vernietigen'. De uitdrukking 'ongeldig verklaren' is naar hun zeggen geen gangbare term binnen de statelijke rechtspraak en geeft onvoldoende helderheid over de (rechts)gevolgen. Volgens de werkgroep moet een veroordelende uitspraak van het college betekenen dat het besluit van de betrokken kerkenraad of regionale vergadering niet meer bestaat. Alleen de uitdrukking 'vernietigen' past daar bij.
- In eerdere besprekingen hebben we als WTK duidelijk gemaakt waarom 'vernietigen' in de kerkorde wel gebruikt wordt voor de uitspraak die een synode kan doen in hoger beroep (F6.4) maar niet voor een uitspraak van het college. De woordkeus hangt samen met het verschil in uitwerking tussen beide uitspraken.
- De synode kan met haar uitspraak in hoger beroep de eerdere uitspraak van het college vernietigen. Dan is die uitspraak er als het ware niet meer: niemand hoeft zich er nog iets van aan te trekken. De synode kan zelfs een vervangende uitspraak doen. De synode doet eigenlijk het werk van het college over en neemt als het ware zijn plaats in.
- Zo is het niet bij de uitspraak van het college. Het college kan niet op de stoel gaan zitten van de kerkenraad. Het heeft wel het gezag om uit te spreken dat het kerkenraadsbesluit ongeldig is, maar niet de bevoegdheid om een besluit van de kerkenraad weg te nemen of er een ander besluit voor in de plaats te stellen. Dat zal de kerkenraad zelf moeten doen. Zoals de werkgroep terecht omschrijft: "Wanneer een besluit ongeldig is dan constateert het college dat het besluit niet in overeenstemming of in strijd is met één van de in F5.4 genoemde gronden. Maar het bestreden besluit zelf blijft in beginsel bestaan".

Een voorbeeld kan hier helpen. Stel, een gemeentelid gaat in beroep tegen het besluit van de kerkenraad om iemand te benoemen als ouderling. Het college oordeelt dat de kerkenraad met deze benoeming handelt in strijd met het Woord van God. Het college verklaart het besluit van de kerkenraad ongeldig: het had niet genomen mogen worden. Maar daarmee heeft het college de betrokken ouderling niet uit het ambt ontheven. Daartoe is het college niet bevoegd. De kerkenraad zal zelf hebben te handelen, hetzij door hoger beroep in te stellen, hetzij door de betrokken ouderling te schorsen en af te zetten of tot een ontheffingsaanvraag te bewegen.

Wanneer de kerkenraad hoger beroep instelt en de synode de uitspraak van het college vernietigt, hoeft de kerkenraad zijn besluit niet opnieuw te nemen: hij hoeft de betrokken ouderling niet opnieuw te benoemen of te bevestigen. De ouderling kan gewoon weer verder. Ook daarin wordt helder dat de term 'vernietiging' ten opzichte van een kerkenraadsbesluit niet past.

Dit heeft alles te maken met de eigen aard van het kerkrecht, waarin alleen de ambtsdragers, samenwerkend in de kerkenraad, het directe gezag in naam van Christus uitoefenen. Die bevoegdheid kan een college of synode niet overnemen.

Om dit verschil duidelijk te laten uitkomen is bij de vaststelling van de kerkorde bewust gekozen voor verschillende formuleringen in F5.4 (beroep: 'verklaart ongeldig') en F6.4 (hoger beroep: 'vernietigen'). In het voorstel van de werkgroep wordt dit verschil opgeheven door in beide artikelen de term 'vernietigen' te gebruiken.

Wanneer het nodig is om de rechtsgevolgen van de uitspraken van respectievelijk het college (bij beroep) en de synode (bij hoger beroep) duidelijker te laten zijn, moeten we dat niet zoeken in het gelijktrekken van de formulering, maar in een aanvullende verduidelijking (die per situatie verschilt). F5.4 zou kunnen worden: *Wanneer het landelijke college oordeelt dat het bestreden besluit in strijd is met..., spreekt het college uit dat het besluit ongeldig is en door de betrokken kerkenraad of regionale vergadering vervangen dient te worden.*

F6.4 krijgt dan de toevoeging: de synode kan de uitspraak van de landelijke commissie vernietigen op de gronden als genoemd in artikel F5.4 *en doet zo nodig een vervangende uitspraak.* 'Zo nodig': het kan immers ook zijn dat de vernietiging van de uitspraak van het college volstaat om het bestreden besluit van de kerkenraad of regionale vergadering (dat door het college wel ongeldig was verklaard maar niet vernietigd) in ere te herstellen.

Door deze beide toevoegingen komt het verschil nog verder tot uiting. Zowel bij beroep als hoger beroep is het doel dat het besluit of de uitspraak verdwijnt of tenminste vervangen wordt. Maar in geval van beroep kan na de uitspraak van het college alleen de betrokken kerkenraad of regionale vergadering een vervangend besluit nemen; in hoger beroep kan de synode zelf een vervangende uitspraak doen.

Wat ons betreft is het voldoende wanneer dit in de regeling helder wordt uitgewerkt. Als de GS/LV het van belang vindt om deze duidelijkheid ook in de kerkorde op te nemen, adviseren we dringend de hierboven door ons gegeven tekstvoorstellen de voorkeur te geven boven de wijziging die de werkgroep aandraagt.

- c. In F6.1 wil de werkgroep het recht op hoger beroep beperken tot *een van de bij de uitspraak van het college betrokken partijen.*

In een eerdere bespreking werd dit vanuit de kring van de werkgroep overigens direct al weer genuanceerd. Het voorbeeld kwam langs van een echtscheiding waarbij de kerkenraad een besluit neemt dat nadelig is voor de ene echtgenoot. Wanneer deze in beroep gaat en door het college in het gelijk wordt gesteld, is het niet ondenkbaar dat de andere echtgenoot zich daardoor benadeeld ziet en de wens heeft om in hoger beroep te gaan. Dat recht kun je hem niet bij voorbaat ontzeggen, ook al was hij niet direct partij bij het beroep op het college.

De formulering van de werkgroep is in dat geval dus te streng.

Wij menen dat de huidige omschrijving *een van de betrokkenen* voldoende is voor het doel dat de werkgroep terecht voor ogen heeft: de deur dicht houden voor iemand die zich in hoger beroep plots opwerpt als belanghebbende terwijl hij zich bij de eerdere beroepsweg niet heeft laten horen.

Eenzijds biedt deze huidige omschrijving genoeg houvast aan een synode om zo iemand te weren; anderzijds biedt het genoeg ruimte om maatwerk te leveren voor situaties als hiervoor genoemd. Ons advies is dus om de preciserende formulering van de werkgroep niet over te nemen maar de huidige tekst te laten staan.

4. Huidige stand van zaken rond de benodigde landelijke regelingen

Inmiddels zijn vrijwel alle benodigde landelijke regelingen in concept gereed.

Onlangs zijn de regelingen B6 kerkelijke zorg voor de predikant en B9 emeritaat nog toegevoegd. We hebben daarmee gewacht tot we voldoende duidelijkheid hadden over de eventuele consequenties van de nieuwe aanpak van de predikantspensioenen. Deze concepten zijn daartoe, net als de andere regelingen rond de predikant, afgestemd met het SKW, dat hierin ook de informatie van de VSE meeneemt.

Hierboven noemden we al de werkgroep die een regeling heeft voorbereid rond beroep, hoger beroep en herziening. Zij hebben het resultaat dezer dagen aan ons toegezonden; het maakt deel uit van de eerder genoemde bijlage 2.

Als Regiegroep/WTK behouden we ons het recht voor om deze tekst nog aan te passen aan de eerder door ons gekozen systematiek. De werkgroep geeft namelijk de voorkeur aan één regeling die zowel het beroep, het hoger beroep als de herziening omvat; als WTK hebben we er juist voor gekozen om voor elk thema een afzonderlijke regeling te ontwerpen en deze onder het betreffende kerkordeartikel te hangen.

Het nadeel van één regeling wordt dan meteen helder: onder F5, F6 en F7 zou dan steeds – tot driemaal toe – dezelfde tekst komen te hangen. Dat lijkt ons niet fraai.

Bovendien hebben de verschillende procedures voor beroep, hoger beroep en herziening zoveel overeenkomsten, dat het niet denkbeeldig is dat iemand per abuis vanuit het verkeerde deel van de tekst begint te werken. Iemand zoekt informatie over hoger beroep, en opent een tekst die begint bij kerkelijk beroep, dus denkt hij daar goed te zitten, terwijl hij eigenlijk enkele pagina's verder moet zijn.

In de door ons voorgestane systematiek is dat nadeel niet aanwezig: iemand zoekt informatie over hoger beroep volgens art. F6 KO, opent het bestand dat eronder hangt en krijgt direct de juiste regeling te zien. We zeggen toe om u na de vaststelling van de kerkorde in tweede lezing nader geredigeerde teksten toe te zenden, waarin ook de uitkomst is verwerkt van wat u aangaande punt 3b (hierboven) hebt besloten.

De regelingen die benodigd zijn rond de Theologische Universiteit zijn daar nog in bewerking.

Een speciale situatie doet zich voor rond de regeling die benodigd is bij art. E7.3 KO, over de onderlinge steun in het kerkverband.

De betrokken commissie, de CSMKI, heeft overeenkomstig de aan haar verstrekte opdracht een nieuwe regeling opgesteld: zie haar rapport, punt 13.1 van uw thematische agenda. Ze heeft dit rapport ook met ons gedeeld, via de Regiegroep. Ze liet echter tegelijk weten geen ruimte te zien om de voorgestelde regeling inhoudelijk of redactioneel nog nader met ons door te nemen. De WTK draagt er daarom geen verantwoordelijkheid voor.

Bijlagen

1. Brief van Regio Zuidoost hij/zij-thema

Aan de WTK van LV/GS Zoetermeer

Per email via scriba LV/GS Zoetermeer

Stiphout, 13 oktober 2022

Geliefde zusters en broeders van de WTK,

Op 25 april 2022 bespraken we in onze vergadering van NGK Regio Zuid-Oost de Nieuwe Kerkorde 1e lezing. Enkele kerken hadden elk al een document opgesteld met opmerkingen. Daarbij kwam ook het onderwerp 'hij / zij' in de tekst weer aan de orde. Het werd in het Eindhovense document genoemd en kreeg brede bijval. Ds. Gerry Bos (Nijmegen) noemde het wat haar betrof een 'hartenkreet'.

Ds. Sinia meldde nu dat dit onderwerp door Regio Zuid-Oost (kerken) niet is ingebracht bij de WTK.

In de vergadering hebben we zowel van dit onderwerp als van 'binding aan belijdenisgeschriften' gezegd: "Dit gaan we voordragen."

Ik was scriba van de vergadering en ging ervan uit dat deze onderwerpen via de documenten van Regio kerken bij de WTK op tafel zou komen en heb er geen actiepoint voor de scriba in gezien om dat apart ook nog als Regio Zuid-Oost te doen. Misschien was het handig geweest dat wel te doen.

Omdat we het onderwerp 'hij / zij' in de Regio vergadering nadrukkelijk ingebracht wilden zien en dit kennelijk niet is gebeurd, wil ik als (inmiddels voormalig) Regio scriba deze omissie graag alsnog herstellen.

Ik weet nog dat tijdens een LV/GS bespreking het ook aan de orde was en vanuit de WTK o.a. werd genoemd dat het een hele klus zou zijn.

Daarom bied ik u als WTK naast het verzoek van Regio Zuid-Oost om het 'hij / zij' onderwerp te agenderen ook een helpende hand.

Ik heb de KO eerste lezing gescand op de woorden 'hij', 'hem' en 'zijn' wanneer gebruikt als bezittelijk voornaamwoord.

In de bijlage treft u voor elk van deze trefwoorden een opsomming van de artikelen waarin het wordt gebruikt en een suggestie voor aanpassing.

Ik wens u sterkte bij alles wat nog behandeld en geschreven moet worden en bid u daarbij wijsheid en inspiratie van God toe.

Met broederlijke groet,

Frits Rietveld

Voormalig Scriba NGK Regio Zuid Oost

Bijlage: Nieuwe Kerkorde 1e lezing -Gebruik hij-hem-zijn

Cc: Ellie Huisman, Scriba NGK Regio Zuid-Oost

Inleiding

In de Nieuwe kerkorde 1^e lezing voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken wordt voor aanduiden van personen consequent (alleen) het mannelijk geslacht gebruikt. Dit betekent het gebruik van de woorden 'hij', 'hem' en 'zijn' (beziitelijk voornaamwoord).

Van verschillende kanten is de wens geuit om – eenvoudig gesteld – liever naar 'hij / zij' te gaan.

O.a. vanuit NGK Regio Zuid-Oost is deze wens naar voren gebracht. Deze wens heb ik voorjaar 2022 als toenmalig scriba van de Regio Zuid-Oost niet expliciet doorgegeven aan de WTK. Dat is alsnog gebeurd op 13 oktober 2022 in een brief waarin ik toezegde een inventarisatie van alle plaatsen waar 'hij-hem-zijn' wordt gebruikt aan de WTK te sturen met suggestie voor aanpassing.

Naast de voor de hand liggende 'hij / zij' maak ik bij de suggesties ook gebruik van de term 'betrokkene' die al op diverse plaatsen in de KO wordt gebruikt.

Ook maak ik gebruik van de functienaam, i.h.b 'predikant'.

In totaal heb ik in **29 sub artikelen** van KO een aan te passen term gevonden.

Ik heb gezocht in de pdf versie van de KO met behulp van de zoekfunctie in Acrobat.

Hieronder treft u twee lijsten.

De eerste is gegroepeerd op de trefwoorden 'hij', 'hem' en 'zijn'.

De tweede is inhoudelijk identiek maar is op volgorde van de KO artikelen gesorteerd.

Ik hoop hiermee een helpende hand te bieden als eventueel tot aanpassing van de KO op de 'hij / zij' kwestie wordt besloten.

Groepering op de trefwoorden 'hij', 'hem' en 'zijn'

Trefwoord 'hij'

B 4.3	hij	... roeping aanvaardt, bevestigt betrokkene dit via een aanvaardingsbrief. ('deze' zou hier ook wel kunnen)
B 6.1	hij	... kerkelijk recht. De predikant heeft geen arbeidsovereenkomst ...
B 9.2	hij/zijn	... vrijgesteld van zijn / haar taak maar behoudt zijn / haar bevoegdheid ... (het woord 'hij' kan vervallen)
C 4.2	hij	... ontvangt de doop nadat hij / zij openbare belijdenis van zijn / haar geloof heeft gedaan.
D 4.1	hij/hem/zijn	... kan de kerkenraad de betrokkene in zijn / haar overtuiging verdragen als betrokkene bereid is om zich uit de ...
D 7.2	hij/zijn	... is ontzegt, mag betrokkene evenmin zijn / haar kinderen laten dopen ...
D 9.1	hij	... bekeert, kan de betrokkene alleen ...
F 4.3	hij/zijn	... indienen van beroep, dan dient de betrokkene zijn / haar bezwaar ...
F 6.1	hij	... landelijke commissie, kan deze hoger beroep instellen bij de synode. (het artikel begint al met 'betrokkenen' vandaar de keus voor 'deze', te weten deze betrokkene.)

Trefwoord 'hem'

B 4.4	hem	de betrokkene
B12.1	hem	deze predikant
D 4.1	hem / hij	Zie D 4.1 hierboven
D 6.2	hem 2x	de betrokkene 2x (zie ook D 6.2 hieronder)
D 8.1	hem	de betrokkene
E 6.3	hem	diegene
F 2.1	hem	... worden verlangd als dit de betrokkene voor zijn / haar geweten ...

Trefwoord 'zijn' (als bezittelijk vnv)

A 2.5	zijn	... te verkondigen, betuigt zijn / haar trouw ...
B 6.2	zijn	... levensonderhoud van de predikant en zijn / haar gezin.
B 6.3	zijn	... en in geval van zijn / haar overlijden ...
B 7.2	zijn	... ziet toe op de regeling van zijn / haar rechtspositie.
B 7.3	zijn	... toezicht houdt op zijn / haar ambtsdienst.
B 9.2	zijn	Zie B 9.2 hierboven
B 10.1	zijn	Een predikant kan ontheffing vragen uit zijn / haar ambt.
B 10.2	zijn	Bij ontheffing verliest de predikant zijn / haar taak en bevoegdheid.
B 12.5	zijn	... die beroepbaar blijft, behoudt zijn / haar bevoegdheid.
B 12.6	zijn	... vergadering, zijn / haar ambt voor beëindigd en verliest de predikant zijn / haar bevoegdheid.
B 13.1	zijn	... zijn / haar ambt verwaarloost of misbruikt,
B 13.2	zijn	... zowel de bevoegdheid van de predikant in de plaatselijke kerk als zijn / haar bevoegdheid in het kerkverband. (Ook zou 'evenals die in het kerkverband' kunnen maar is minder expliciet)
B 13.6	zijn	... verliest de predikant zijn / haar ambt en daarmee zijn / haar bevoegdheid.
B 18.1	zijn	... begaat, zijn / haar ambt verwaarloost of ...
C 4.2	zijn	Zie C 4.2 hierboven.
C 11.2	zijn	... van de gemeente zijn / haar lidmaatschap voor beëindigd verklaren.
D 4.1	zijn	Zie D 4.1 hierboven.
D 6.2	zijn	... en de aard van zijn / haar zonde bekend gemaakt ... (zie ook D 6.2 hierboven)
D 7.2	zijn	Zie D 7.2 hierboven.
F 2.1	zijn	Zie F 2.1 hierboven.
F 4.3	zijn	Zie F 4.3 hierboven.

Groepering op de artikel / sub artikel

A 2.5	zijn	... te verkondigen, betuigt zijn / haar trouw ...
B 4.3	hij	... roeping aanvaardt, bevestigt betrokkene dit via een aanvaardingsbrief. ('deze' zou hier ook wel kunnen)
B 4.4	hem	... regionale vergadering met de betrokkene een toelatend gesprek.
B 6.1	hij	... kerkelijk recht. De predikant heeft geen arbeidsovereenkomst ...
B 6.2	zijn	... levensonderhoud van de predikant en zijn / haar gezin.
B 6.3	zijn	... en in geval van zijn / haar overlijden ...
B 7.2	zijn	... ziet toe op de regeling van zijn / haar rechtspositie.
B 7.3	zijn	... toezicht houdt op zijn / haar ambtsdienst.
B 9.2	hij/zijn	... vrijgesteld van zijn / haar taak maar behoudt zijn / haar bevoegdheid ... (het woord 'hij' kan vervallen)
B 10.1	zijn	Een predikant kan ontheffing vragen uit zijn / haar ambt.
B 10.2	zijn	Bij ontheffing verliest de predikant zijn / haar taak en bevoegdheid.
B 12.1	hem	... niet meer kan dienen, kan hij deze predikant losmaken ...
B 12.5	zijn	... die beroepbaar blijft, behoudt zijn / haar bevoegdheid.
B 12.6	zijn	... vergadering, zijn / haar ambt voor beëindigd en verliest de predikant zijn / haar bevoegdheid.
B 13.1	zijn	... zijn / haar ambt verwaarloost of misbruikt, ...
B 13.2	zijn	... zowel de bevoegdheid van de predikant in de plaatselijke kerk als zijn / haar bevoegdheid in het kerkverband. (Ook zou ' evenals als die in het kerkverband' kunnen maar is minder expliciet)
B 13.6	zijn	... verliest de predikant zijn / haar ambt en daarmee zijn / haar bevoegdheid.
B 18.1	zijn	... begaat, zijn / haar ambt verwaarloost of ...
C 4.2	hij/zijn	... ontvangt de doop nadat hij / zij openbare belijdenis van zijn / haar geloof heeft gedaan.
C 11.2	zijn	... van de gemeente zijn / haar lidmaatschap voor beëindigd verklaren.

- D 4.1 hij/hem/zijn ... kan de kerkenraad de betrokkene in zijn / haar overtuiging verdragen als betrokkene bereid is om zich uit de ...
- D 6.2 zijn/hem ... en de aard van zijn / haar zonde bekend gemaakt ...
... met de oproep om voor de betrokkene te bidden en de betrokkene aan te sporen tot bekering.
- D 7.2 hij/zijn ... is ontzegd, mag betrokkene evenmin zijn / haar kinderen laten dopen ...
- D 8.1 hem ... sluit de kerkenraad de betrokkene buiten de gemeente.
- D 9.1 hij ... bekeert, kan de betrokkene alleen ...
- E 6.3 hem ... op een besluit van de synode dat diegene persoonlijk aangaat.
- F 2.1 hem/zijn ... worden verlangd als dit de betrokkene voor zijn / haar geweten ...
- F 4.3 hij/zijn ... indienen van beroep, dan dient de betrokkene zijn / haar bezwaar ...
- F 6.1 hij ... landelijke commissie, kan deze hoger beroep instellen bij de synode.
(het artikel begint al met 'betrokkenen' vandaar de keus voor 'deze', te weten deze betrokkene.)

* * * * *

2. Brief werkgroep landelijke regeling kerkelijke rechtspraak DHB/CKB/DKR

Aan de Regiegroep/WTK

Per email: regiegroep@ngk.gkv.nl en kerkorde@ngk.gkv.nl

Betreft: aanbidding landelijke regeling kerkelijke rechtspraak

Den Haag, 31 oktober 2022

Geachte zusters en broeders,

In reactie op uw brief van 29 november 2021 over nieuwe landelijke regelingen, voortvloeiende uit de toekomstige gezamenlijke kerkorde, heb ik namens de Commissie Kerkrecht en Beroepszaken (CKB), de Deputaten Kerkrecht (DKR) en de Deputaten Hoger Beroep (DHB) laten weten dat wij beschikbaar zijn om in gezamenlijkheid te komen tot het opstellen van een landelijke regeling voor de kerkelijke rechtspraak waarin F5, F6 en F7 van de kerkorde in eerste lezing zijn uitgewerkt. Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van genoemde commissie en deputaatschappen heeft sinds 18 maart 2022 aan deze landelijke regeling gewerkt. Het resultaat daarvan treft u bijgevoegd aan. Bij de vergaderingen van onze werkgroep is Kornelis Harmannij in een later stadium steeds aanwezig geweest en heeft hij zijn bijdrage aan de totstandkoming van deze regeling geleverd.

In de conceptregeling hebben wij bij sommige artikelen een toelichting gegeven. Deze toelichting is bedoeld voor de GS/LV als achtergrondinformatie. Deze toelichting hoeft in de toekomst niet gepubliceerd te worden bij de desbetreffende artikelen maar zou wel bewaard en raadpleegbaar moeten blijven voor diegenen die de landelijke regeling moeten gaan uitvoeren en toepassen.

Bij het opstellen van de landelijke regeling zijn wij tegen een aantal formuleringen in F5, F6 en F7 van de in eerste lezing aanvaarde kerkorde aangelopen die naar onze mening in de tweede lezing wijziging behoeven. We zetten deze met onze argumenten hierbij op een rijtje.

1. F5.1: gesproken wordt over de beroepsinstantie als een 'daartoe ingestelde landelijke commissie'. Uit de besprekingen binnen de werkgroep is de wens naar voren gekomen om hier te spreken van een 'college voor het kerkelijk beroep', zoals wij ook hebben vermeld in de conceptregeling. Deze aanduiding geeft aan dat er sprake is van een onafhankelijke instantie die los staat van de kerkelijke vergaderingen en in zelfstandigheid bindende uitspraken doet. Het onderscheid met andere (interne) landelijke (advies)commissies die op grond van de kerkorde worden ingesteld wordt hiermee ook beter gemarkeerd. Uit het Rapport Werkgroep toekomstige KO van 19 augustus 2022 met de reacties op de vragen, opmerkingen en voorstellen rond de KO hebben wij begrepen dat wordt voorgesteld om F5.1 e.v. in tweede lezing aan te passen door het woord 'commissie' te vervangen door 'college'. Wij geven u echter in overweging om deze wijziging verder aan te scherpen door in F5.1 op te nemen: bij het daartoe door de synode ingestelde college voor het kerkelijk beroep. Met deze formulering wordt het doel van dit college aangegeven. De toevoeging 'door de synode' bepaalt wie dit onafhankelijke college instelt en de leden daarvan benoemt. In de vervolgartikelen kan gesproken worden over 'het college'.
2. F5.4: de landelijke commissie (lees: het college voor kerkelijk beroep) verklaart het bestreden besluit ongeldig wanneer het in strijd is met (..) – en dan volgen de beroepsgronden. De werkgroep realiseert zich dat het gebruik van de term 'ongeldig' al in discussie is geweest bij de totstandkoming van de kerkorde in eerste lezing. De werkgroep echter blijft van mening dat deze term een ongelukkige keuze is en vervangen zou moeten worden door de term 'vernietigen'. Het college voor het kerkelijk beroep is een rechterlijke instantie binnen het kerkverband die bindende uitspraken doet. De term 'ongeldig' is geen gangbare term

binnen de statelijke rechtspraak. De (rechts)gevolgen daarvan zijn ook niet helder. Wanneer een besluit ongeldig is dan constateert het college dat het besluit niet in overeenstemming of in strijd is met één van de in F5.4 genoemde gronden. Maar het bestreden besluit zelf blijft in beginsel bestaan. Betekent dit voor de kerkenraad of regionale vergadering dat men het besluit moet herzien of daar verder geen uitvoering aan kan geven? En wat als de kerkenraad of regionale vergadering toch uitvoering geeft aan of op enige wijze gebruik maakt van het besluit hoewel het ongeldig is verklaard? Een rijbewijs dat ongeldig wordt verklaard geeft, zolang het rijbewijs niet daadwerkelijk is ingenomen en vernietigd, geen garantie dat de betrokkene er niet toch gebruik van maakt. De term 'vernietigen' betekent dat het bestreden besluit wordt weggenomen, het bestaat niet meer. Wat niet bestaat, kan niet worden uitgevoerd. En als de kerkenraad of de regionale vergadering toch iets wil dan impliceert vernietiging dat een nieuw besluit moet worden genomen dat de weg van F4, F5 en F6 kan gaan. Bij dit alles komt nog dat de term ongeldig verklaren, waarvoor wij geen overtuigende positieve argumenten hebben gehoord, in een onverhoopte procedure bij de burgerlijke rechter vragen en discussie kan oproepen.

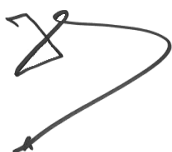
3. F6: het hoger beroep staat open voor 'een van de betrokkenen'. Het is voor de ontvankelijkheidsvraag beter om hier te spreken van 'een van de betrokken partijen' of (nog zorgvuldiger) 'een van de bij de uitspraak van het college betrokken partijen'. Het hoger beroep moet niet open staan voor anderen dan deze partijen. Het is denkbaar dat in een geschil tussen de kerkenraad en een gemeentelid een derde betrokken is. Wanneer deze niet als 'persoonlijk belanghebbende' zelf in beroep is gekomen dan moet hij/zij niet de mogelijkheid hebben om in hoger beroep te komen wanneer de uitspraak in beroep hem/haar niet zint. De aanduiding 'een van de betrokkene' zou wel tot die verwarring aanleiding kunnen geven.

Naast de landelijke regeling voor de kerkelijke rechtspraak heeft de werkgroep zich ook gebogen over de bepalingen van het overgangsrecht. Daarover is op 7 oktober 2022 een gesprek gevoerd met vertegenwoordigers van WTK.

De werkgroep herinnert graag aan hetgeen in de laatste bijeenkomst met leden van de Regiegroep/WTK is besproken over de wenselijkheid om in de agendering van de bespreking ter synode op het einde tijd in te ruimen voor de vaststelling van wat we een 'veegwet' hebben genoemd. De besluitvorming ter synode kan immers tot gevolg hebben dat op het laatst kleine inconsistenties ontstaan in ofwel de Landelijke regeling ofwel de Kerkorde. Het is goed om in de laatste ronde nog aandacht daaraan te besteden en, zo nodig tot aanpassingen te besluiten die dat corrigeren.

Vanuit de werkgroep worden initiatieven ondernomen om richting de GS/LV te komen met een voorstel voor de benoeming van de eerste leden van het college voor het kerkelijk beroep.

Met hartelijke groet,
namens de werkgroep bestaande uit Jan Peter Boersma, Pim Geelhoed, Joan Janssens,
Jesse van Meerkerk en Leendert Verheij,

Hans Storm

Bijlage: regeling kerkelijke rechtspraak
**Landelijke regeling voor de kerkelijke rechtspraak
 van de Nederlandse Gereformeerde Kerken**

Inhoudsopgave:

Preambule

- I. Bepalingen voor het beroep als bedoeld in F5 van de kerkorde
- II. Bepalingen voor het hoger beroep als bedoeld in F6 van de kerkorde
- III. Bepalingen voor de herziening als bedoeld in F7 van de kerkorde

Toelichting

Voor de kenbaarheid en het overzicht is het voor zowel kerkleden en kerkelijke vergaderingen als de buitenwereld (waaronder de burgerlijke rechter) goed alle bepalingen die betrekking hebben op de kerkelijke rechtspraak bijeen te brengen in één landelijke regeling. Het voordeel daarvan is ook dat, waar nodig en mogelijk, in de verschillende fasen van de rechtspraak niet steeds opnieuw hetzelfde geregeld hoeft te worden maar kan worden verwezen naar eerdere bepalingen in de regeling.

PREAMBULE

De kerkelijke rechtspraak is gericht op herstel van vrede door recht en waarborgt het recht op een eerlijk proces.

Toelichting

Deze preambule geeft kort en krachtig de hoofdgedachte weer die de hele kerkelijke rechtspraak moet kenmerken. De rechtsprekende instanties binnen de kerk worden in de meeste gevallen geconfronteerd met gevallen waarin de vrede is verstoord door een conflict. Het is echter niet naar Gods wil dat de vrede in de kerk verstoord is, en het behoort tot de opdracht van de kerkelijke instanties om te streven naar het herstel van vrede. In de kerkelijke rechtspraak krijgt dit kleur door het zoeken naar wat recht is in de gegeven omstandigheden.

Een zeer belangrijk aspect daarbij is dat de procedures waarin de kerkelijke rechtspraak voorziet eerlijk verlopen. Alle betrokkenen hebben recht op een eerlijke procesgang. Daarom is dit recht uitgangspunt van de kerkelijke rechtspraak. In het bijzonder geldt daarbij dat de kerkelijke rechtspraak zich kenmerkt door een vrije toegang tot de kerkelijke rechterlijke instanties. Verder worden in de kerkelijke rechtsgang hoor en wederhoor toegepast, geldt het recht om zich te laten bijstaan door een adviseur of raadsman, is er gelijke toegang tot de van belang zijnde stukken, is de rechtspraak openbaar, met een uitspraak binnen een redelijke termijn, is de rechter onpartijdig en worden uitspraken deugdelijk gemotiveerd.

I. BEPALINGEN VOOR HET BEROEP ALS BEDOELD IN F5 VAN DE KERKORDE

Artikel 1 College voor het kerkelijk beroep

1. De synode benoemt de leden van het landelijke college voor het kerkelijk beroep (verder te noemen: het college).
2. Het college bestaat uit ten minste negen leden.
3. Tot lid van het college kunnen worden benoemd zij die over voldoende deskundigheid en competenties beschikken om op professionele, onafhankelijke en onpartijdige wijze aan het werk van het college deel te kunnen nemen.
4. De synode waarborgt bij de benoeming dat in het college voldoende algemeen juridische, kerkrechtelijke en theologische deskundigheid aanwezig is.

5. De synode kan met het oog op de specifieke specialistische kennis en ervaring plaatsvervangende leden in het college benoemen.
6. De leden en de plaatsvervangende leden van het college worden benoemd voor een termijn van drie jaar. Herbenoeming is mogelijk voor ten hoogste twee termijnen.
7. De voorzitter van het college wordt door de synode in die functie benoemd. Het college wijst uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter en een secretaris aan. Het college kan zich laten bijstaan door een ambtelijk secretaris die geen lid is van het college.

Toelichting

- *In deze bepalingen gaat het nadrukkelijk om een onafhankelijk college. Daarmee is duidelijk dat er sprake is van een zelfstandig college dat geen advies uitbrengt aan een kerkelijke vergadering maar een eigen oordeel geeft (zie ook de preambule en artikel 2).*
- *Het aantal te benoemen leden van minimaal negen is omvangrijk. Omdat echter het college alle beroepszaken binnen de kerken moet behandelen zijn verschillende deskundigheden binnen het college noodzakelijk. Het college zal in een samenstelling van drie leden beroepszaken behandelen. Er moet in verband met mogelijke verschoning en wraking ruimte zijn om andere leden aan te kunnen wijzen. Ook biedt dit de mogelijkheid aan het college om intern met 'kamers' te gaan werken, bijvoorbeeld een algemene kamer en een kamer voor predikantszaken. Daarnaast kan de synode plaatsvervangende leden benoemen. Deze mogelijkheid wordt geopend om een bepaalde deskundigheid, zoals bijvoorbeeld een arbeidsdeskundige, aan het college te verbinden in voorkomende gevallen.*
- *Het college kan zelf, buiten de synode om, een ambtelijk secretaris aanstellen voor de administratieve en logistieke organisatie van het werk.*

Artikel 2 Bevoegdheid

Het college is een onafhankelijke rechterlijke instantie die bevoegd is kennis te nemen van het beroep dat op grond van de kerkorde of een landelijke regeling kan worden ingesteld tegen de beslissing op het bezwaar van een kerkenraad of een regionale vergadering.

Toelichting

- *De toevoeging 'onafhankelijke rechterlijke instantie' geeft de positie van het college binnen het kerkverband en naar de buitenwereld aan.*
- *Naast de kerkorde kunnen ook landelijke regelingen de mogelijkheid van beroep openstellen bij het college tegen beslissingen op bezwaar. In artikel 2 is de bevoegdheid geregeld dat het college ook daar kennis van kan nemen.*

Artikel 3 Behandeling en beslissing

1. Het college behandelt een ingesteld beroep en beslist door middel van een bindende uitspraak op dat beroep met drie leden.
2. De voorzitter wijst de leden als bedoeld in het eerste lid aan en wijst tevens uit hun midden een voorzitter aan. De voorzitter doet van de namen van deze leden mededeling aan de betrokken partijen.
3. Indien zich feiten of omstandigheden voordoen waardoor de onafhankelijkheid of onpartijdigheid van een lid van het college bij de behandeling van het beroep schade zou kunnen lijden, doet dat lid daarvan direct mededeling aan de voorzitter van het college en verschoont dat lid zich ten aanzien van deze zaak.
4. Indien één van de bij het beroep betrokken partijen van mening is dat zich feiten of omstandigheden voordoen waardoor een op grond van lid 2 aangewezen lid niet onafhankelijk of onpartijdig is, dan stelt deze partij de voorzitter van het college daarvan onder opgave van redenen direct in kennis. De voorzitter stelt het betrokken lid in kennis van de bezwaren, stelt dat lid in de gelegenheid hierover een standpunt kenbaar te maken en neemt vervolgens een besluit over de aanwijzing van dat lid.
5. Het college is bevoegd om een regeling van werkzaamheden vast te stellen waarin nadere bepalingen voor de behandeling van een ingesteld beroep worden gegeven.

Toelichting

- *In deze meer algemene bepalingen over het college wordt een aantal zaken geregeld: het aantal leden dat in een concrete zaak recht spreekt, de aanwijzing van deze leden en de regeling van verschoning en wraking.*
- *De drie leden van het college die worden aangewezen om een beroepszaak te behandelen en te beslissen spreken recht in naam van het college. Daarom krijgen zij geen nadere aanduiding, zoals bijvoorbeeld een 'besliscommissie'.*
- *De voorzitter van het college is belast met de aanwijzing van de drie leden. Hier is dus sprake van een voorzittersbeslissing. Bij deze aanwijzing zal de voorzitter op basis van de aard en de inhoud van de zaak kijken welke leden, op basis van hun kennis en ervaring, het meest in aanmerking komen om de zaak te behandelen en te beslissen. Na aanwijzing kunnen de leden op grond van lid 3 gebruik maken van hun verschoningsrecht. De namen van de aangewezen leden worden aan partijen meegedeeld zodat zij zo nodig gebruik kunnen maken van de in lid 4 geregelde mogelijkheid van wraking. Het regelen van de mogelijkheden van verschoning en wraking onderstreept de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het college en de bewaking daarvan.*
- *In de kerkorde is niet geregeld dat de uitspraak van het college bindend is. Om daarover geen onduidelijkheid te laten bestaan is dat in lid 1 aangegeven.*
- *Omdat niet alles in deze landelijke regeling geregeld kan worden en er behoefte kan bestaan tot een nadere praktische regeling, bijvoorbeeld over organisatorische en logistieke zaken of de gang van zaken op de zitting, krijgt het college de bevoegdheid tot het vaststellen van een regeling van werkzaamheden. Zo zou het werken in kamers een plek kunnen krijgen in deze regeling.*

Artikel 4 Indienen van het beroep

1. De indiening van het beroepschrift gebeurt per email of per post. Het college zendt de indiener een ontvangstbevestiging en stuurt een bericht aan de kerkenraad, dan wel de regionale vergadering.
2. Het beroepschrift bevat ten minste het volgende:
 - a. naam en contactgegevens van de indiener en van de kerk waar hij gemeentelid is of was;
 - b. de tekst van het besluit waartegen zijn bezwaar zich richt;
 - c. de tekst van het bezwaar dat hij heeft ingediend;
 - d. de tekst van de beslissing op bezwaar die hem werd toegezonden;
 - e. een omschrijving van de uitspraak die hij verlangt van het college;
 - f. een omschrijving van de gronden waarop deze uitspraak zou moeten berusten.
3. De indiener meldt aan de betrokken kerkenraad of regionale vergadering dat hij beroep heeft ingesteld.
4. Het college spreekt uit dat het beroep niet-ontvankelijk is, indien niet is voldaan aan enig vereiste van dit artikel, mits de indiener de gelegenheid heeft gehad om het verzuim binnen een daartoe gestelde redelijke termijn te herstellen.

Toelichting

- *Het is van belang dat alle betrokken partijen zo snel mogelijk op de hoogte worden gebracht van het feit dat een beroep aanhangig is. Vandaar dat er verplichtingen tot onderlinge communicatie zijn opgenomen. De indiener van het beroep moet ook rechtstreeks aan de kerkenraad of regionale vergadering melden dat hij beroep instelt.*
- *Over de manier waarop het beroepschrift wordt ingediend wordt niet meer opgemerkt dan dat dit kan per email of per post. Nadere details hierover kan het college neerleggen in de regeling van werkzaamheden.*
- *De gegevens die in het beroepschrift moeten worden opgenomen zijn noodzakelijk om in een vroeg stadium zoveel mogelijk informatie te krijgen voor de behandeling van het beroep. In ieder geval moet helder zijn tussen welke partijen het beroep speelt, wat het onderliggende besluit is en welke beslissing op bezwaar er is genomen. Dit zijn immers noodzakelijke gegevens voor de beoordeling van de bevoegdheid van het college en de ontvankelijkheid van het beroep.*
- *Indien er niet is voldaan aan de vereisten die dit artikel stelt, krijgt de indiener de gelegenheid het verzuim te herstellen. De termijn die hiervoor is gesteld is niet nader gespecificeerd, maar moet redelijk zijn. Als dit*

niet leidt tot een herstel van het verzuim, dan kan het college het beroep niet-ontvankelijk verklaren. Dit vindt plaats in de vorm van een uitspraak in de zin van artikel 10 van deze landelijke regeling. Er vindt dan geen inhoudelijke behandeling plaats. Tegen een dergelijke uitspraak staat hoger beroep open.

Artikel 5 Termijnen

1. De termijn voor het instellen van beroep bedraagt zes weken.
2. De termijn vangt aan met ingang van de dag waarop de beslissing op bezwaar is verzonden.
3. Een beroepschrift is tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn door het college is ontvangen. Bij verzending per post is het beroepschrift tijdig ingediend indien het aantoonbaar voor het einde van de termijn ter post is bezorgd, mits het niet later dan een week na afloop van de termijn is ontvangen.
4. Het college verklaart het beroep niet-ontvankelijk indien niet is voldaan aan de indienterminen, tenzij dat verzuim redelijkerwijs niet aan de indiener van het beroep kan worden tegengeworpen.

Toelichting

- *Indien er niet is voldaan aan de indienterminen, is het beroep in beginsel niet-ontvankelijk. Er kunnen echter hoogst uitzonderlijke omstandigheden zijn (plotselinge ernstige ziekte, natuurrampen, en dergelijke), die het onmogelijk maken voor de indiener om het beroepschrift binnen de termijn in te dienen.*
- *Naar de aanvaardbaarheid van een dergelijk verzuim zal door het college enig onderzoek moeten worden gedaan. Wanneer het verzuim redelijkerwijs niet aan de indiener kan worden tegengeworpen, is het beroep ontvankelijk. Dat zal wel een uitzondering moeten blijven, omdat alle betrokkenen bij een besluit groot belang hebben om zekerheid te krijgen over de geldigheid van een besluit, en daarmee is onverenigbaar dat de beroepsterminen al te zeer wordt gerelativeerd.*
- *Het college zal het beroep bij termijnoverschrijding in beginsel niet-ontvankelijk verklaren. Dit vindt plaats in de vorm van een uitspraak in de zin van artikel 10 van deze regeling. Er vindt dan geen inhoudelijke behandeling plaats. Tegen een dergelijke uitspraak staat hoger beroep open.*

Artikel 6 Vooronderzoek

1. Indien het beroep naar het voorlopig oordeel van het college ontvankelijk is, neemt het college het beroep in behandeling.
2. Een ieder kan optreden als adviseur of gemachtigde van de indiener van het beroep. Het college kan daartoe een schriftelijke volmacht verlangen.

Toelichting

- *De niet-ontvankelijkheid kan voortvloeien uit gebreken bij de indiening of termijnoverschrijding. Als daar geen problemen lijken te rijzen, neemt het college het beroep in behandeling. Het kan wel zijn dat later alsnog blijkt dat er sprake is van een niet-ontvankelijk beroep. Dan kan de niet-ontvankelijkheid alsnog worden uitgesproken.*
- *Bij het inhoudelijk in behandeling nemen van een beroep gaat het college over tot een onderzoek naar de gegrondheid van het beroep. Daartoe kunnen verschillende stappen worden ondernomen die schriftelijke of mondelinge behandeling vergen.*
- *Indien een gemeentelid wordt vertegenwoordigd door een gemachtigde kan het college verzoeken dat een schriftelijke volmacht wordt overlegd.*

Artikel 7 Voorlopige voorziening

1. De indiener van het beroepschrift kan het college verzoeken om een voorlopige voorziening te treffen.
2. De voorzitter van het college of diens vervanger kan in een spoedeisende situatie een voorlopige voorziening treffen indien de uitvoering van het besluit waartegen het beroep zich richt de indiener onevenredige schade toebrengt.
3. De voorlopige voorziening is van kracht tot aan de uitspraak van het college. Tegen een voorlopige voorziening staat geen rechtsmiddel open.

Toelichting

- *Onder omstandigheden kan het noodzakelijk zijn dat er een voorlopige voorziening wordt getroffen, omdat het te lang kan duren voordat er een hoorzitting kan worden belegd en het college over een zaak kan beslissen. Een voorlopige voorziening kan niet vooruitlopen op de inhoudelijke behandeling, maar heeft slechts tot doel onomkeerbare schade te voorkomen en snel optreden noodzakelijk is.*
- *Aan een voorlopige voorziening zal door partijen gehoor moeten worden gegeven totdat het college over de zaak zelf heeft beslist. Gezien het spoedeisende karakter en gezien het feit dat er nog een inhoudelijke behandeling en beslissing volgt, hoeft er geen rechtsmiddel open te staan tegen een voorlopige voorziening.*

Artikel 8 Schriftelijk onderzoek

1. Het college stuurt een afschrift van het beroepschrift aan de vertegenwoordigers van de betrokken kerkenraad of regionale vergadering en geeft hen gelegenheid om binnen een door het college bepaalde termijn schriftelijk verweer te voeren.
2. Het college kan bij partijen nadere stukken en andere informatie opvragen.
3. Partijen kunnen nadere stukken en andere informatie aanleveren, tot tien dagen voorafgaand aan een hoorzitting.
4. Het college ziet erop toe dat alle stukken en alle informatie die door de ene partij worden aangeleverd, ook tijdig ter beschikking komen van de andere partij.

Toelichting

- *Dit artikel waarborgt dat het college op een zo vroeg mogelijk moment kan beschikken over alle relevante stukken, waarbij daarnaast wordt verzekerd dat beide partijen van elkaars inbreng op de hoogte zijn.*
- *Van belang is dat de onderlinge uitwisseling van documenten tijdig gebeurt, en in ieder geval op een zodanig moment voorafgaand aan de hoorzitting dat de partijen de tijd hebben om de relevante stukken te bestuderen voordat de hoorzitting plaatsvindt.*
- *In dit artikel is niet geregeld dat partijen stukken kunnen opsturen aan het college onder de voorwaarde dat de andere partij niet van die stukken op de hoogte kan raken. Een dergelijke regeling is moeilijk verenigbaar met hoor en wederhoor.*

Artikel 9 Hoorzitting

1. Het college belegt een hoorzitting waarin partijen in de gelegenheid worden gesteld hun standpunten nader toe te lichten en het college in de gelegenheid is om partijen daarover te bevragen. Alleen met instemming van alle betrokkenen kan van het beleggen van een hoorzitting worden afgezien.
2. De betrokken kerkenraad of regionale vergadering laat zich vertegenwoordigen door ten minste twee personen en doet voorafgaand aan de hoorzitting mededeling van namen en contactgegevens.
3. De voorzitter van het college heeft de leiding van de hoorzitting.
4. De hoorzitting is openbaar. Bij zwaarwegende belangen, waaronder de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen of anderen, kan de hoorzitting plaatshebben met gesloten deuren.
5. Partijen kunnen getuigen en deskundigen meebrengen, mits daarvan uiterlijk tien dagen voorafgaand aan de hoorzitting mededeling is gedaan aan het college en de andere partij, met vermelding van namen en contactgegevens. Op deze bevoegdheid worden partijen in de uitnodiging voor de hoorzitting gewezen.
6. Het college kan zelf getuigen of deskundigen oproepen indien zij dit noodzakelijk oordeelt. Het meldt dit uiterlijk zeven dagen voorafgaand aan de hoorzitting aan partijen. Het kan ook schriftelijk advies inwinnen van een deskundige en dit advies uiterlijk zeven dagen voorafgaand aan de hoorzitting ter beschikking stellen aan partijen.

Toelichting

- *Het is van belang dat de kerkelijke rechtspraak partijen in staat stelt om in elkaars aanwezigheid en voor het college de standpunten toe te lichten. Dat stelt het college ook in staat om nadere vragen te stellen. Op die manier kunnen verschillen in standpunten ook worden verduidelijkt. Tevens kan het beleggen van een hoorzitting bijdragen aan het herstellen van de vrede en het beëindigen van een conflict.*
- *De voorzitter heeft de praktische leiding bij de hoorzitting. Dit houdt onder meer in dat hij/zij kan bepalen dat personen die de orde verstoren de hoorzitting moeten verlaten.*
- *Het onderzoek op de hoorzitting is in beginsel openbaar. Dit is van belang voor de buitenwereld, zodat die kan volgen wat er besproken wordt en hoe er recht wordt gedaan.*
- *In dit artikel is niet geregeld op welke wijze er een verslag van de hoorzitting wordt gemaakt en eventueel ter correctie aan partijen wordt voorgelegd. Of die mogelijkheid er komt, wordt overgelaten aan de regeling van werkzaamheden.*

Artikel 10 Uitspraak

1. Het college doet uitspraak op de grondslag van het beroepsschrift, de overgelegde stukken, het verhandelde tijdens het vooronderzoek en het onderzoek op de hoorzitting.
2. De uitspraak strekt tot:
 - a. onbevoegdheid van het college,
 - b. niet-ontvankelijkheid van het beroep,
 - c. ongegrondverklaring van het beroep, of
 - d. gegrondverklaring van het beroep;
3. De uitspraak bevat ten minste het volgende:
 - a. de partijen bij het geschil;
 - b. een omschrijving van het bestreden besluit en het procesverloop;
 - c. de beslissing als bedoeld in lid 2 van dit artikel en de onderbouwing daarvan;
 - d. de namen van de leden van het college;
 - e. de datum van de uitspraak;
 - f. welk rechtsmiddel tegen de uitspraak openstaat en welke termijn daarbij geldt.
4. Wanneer het college het bestreden besluit vernietigt, treft het zo nodig een vervangende voorziening die logisch voortvloeit uit de uitspraak en recht doet aan beide partijen.
5. Onderdeel van de uitspraak kan tevens zijn dat de ene partij de kosten moet vergoeden die de andere partij in het proces heeft moeten maken. Maatgevend zijn de normen die voortvloeien uit art. 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht.

Toelichting

- *De gronden waaraan het beroep wordt getoetst, zoals opgenomen in de kerkorde, zijn hier niet herhaald, conform het uitgangspunt dat de landelijke regeling geen herhaling bevat van de regelingen in de kerkorde.*
- *De verschillende uitspraken van het college zijn limitatief. In geval het college volgens de kerkorde niet bevoegd is om het beroep te behandelen, spreekt het zijn eigen onbevoegdheid uit. In geval een van de bepalingen van deze landelijke regeling meebrengt dat het beroep niet ontvankelijk is, spreekt het college de niet-ontvankelijkheid van het beroep uit. In alle andere gevallen volgt een inhoudelijk oordeel over het beroep, waarbij het gegrond dan wel ongegrond kan worden verklaard.*
- *Een vernietiging van het besluit houdt in dat de uitspraak van de kerkelijke vergadering geen rechtskracht meer heeft. De uitspraak van het college heeft rechtskracht tussen partijen. In voorkomende gevallen kan het college de kerkelijke vergadering opdracht geven een nieuw besluit te nemen. Wellicht kost dat onevenredig veel tijd, en levert het nieuwe ruimte op voor een beroepsgang die de zaak onnodig lang kan laten duren. Daarom bestaat de mogelijkheid om een 'vervangende voorziening' te treffen. Het college kan met een dergelijke voorziening zelf de rechtsverhouding tussen partijen regelen. Als het college dat doet, is het daarna niet meer nodig dat een kerkelijke vergadering een nieuw besluit neemt. Zo'n vervangende voorziening is ook mogelijk in hoger beroep*

- en in herziening. Het gaat hierbij dus niet over een ‘voorlopige voorziening’ – dat is een spoedmaatregel in urgente situaties.*
- *Het kan redelijk zijn om een partij te veroordelen in de kosten van het geding. Gezien het feit dat de kerkelijke rechtspraak op dit punt geïnspireerd is door het statelijke bestuursrecht ligt het in de rede om aan te sluiten bij de daar geldende normbedragen.*

Artikel 11 Mededeling

1. Het college verzendt zijn uitspraak binnen veertien dagen gelijktijdig aan de partijen.
2. Het college publiceert zijn uitspraken geanonimiseerd op de website van de kerken.

Toelichting

- *Het is van belang dat partijen worden geïnformeerd over de uitspraak, en dat dat ook gelijktijdig wordt gedaan.*
- *In het kader van de openbaarheid van de rechtspraak is het van belang dat uitspraken worden gepubliceerd. Hierdoor kan er ook een vorm van controle plaatsvinden en kunnen eventuele consequenties van een uitspraak voor het kerkelijke recht worden onderzocht. De website van de kerken is een geschikt middel voor publicatie. Daarbij is het wel goed om de uitspraken te anonimiseren, zodat de uitspraak niet herleidbaar is tot concrete personen.*

II. BEPALINGEN VOOR HET HOGER BEROEP ALS BEDOELD IN F6 VAN DE KERKORDE

Artikel 12 Hoger beroep

1. Elk van de partijen kan binnen zes weken na verzending van de uitspraak van het college hoger beroep instellen bij de synode tegen een uitspraak als genoemd in artikel 10.
2. De indiening van het beroepschrift gebeurt per email of per post. Het secretariaat van de synode stuurt de indiener een ontvangstbevestiging en een bericht aan de wederpartij en het college.
3. Het hogerberoepschrift bevat ten minste het volgende:
 - a. naam en contactgegevens van de indiener en van de kerk waar hij gemeentelid is of was;
 - b. de volledige uitspraak van het college;
 - c. een omschrijving van de uitspraak die de indiener verlangt van de synode;
 - d. een omschrijving van de gronden waarop deze uitspraak zou moeten berusten.
4. De indiener meldt aan de andere partij dat hij hoger beroep heeft ingesteld.

Toelichting

Anderen dan de partijen kunnen niet in hoger beroep gaan omdat het in dezen gaat om een geschil tussen partijen. In artikel 7 is al bepaald dat geen hoger beroep mogelijk is tegen een voorlopige voorziening. Voor de volgende bepalingen geldt dat de tekst zo nauw mogelijk aansluit bij de bepalingen voor het beroep.

Artikel 13 Vooronderzoek en behandelcommissie

1. Het moderamen van de synode gaat na of de indiener heeft voldaan aan de vereisten van artikel 12. Zo nodig geeft het de indiener gelegenheid om binnen een door het moderamen gestelde termijn het hogerberoepschrift aan te vullen.
2. Het moderamen benoemt een behandelcommissie van ten minste drie personen. Ten minste twee van hen hebben ervaring in de kerkelijke rechtspraak. De namen van de leden van deze commissie worden meegedeeld aan beide partijen. Indien zich feiten of omstandigheden voordoen, waardoor de onafhankelijkheid of onpartijdigheid van een lid van de behandelcommissie bij de behandeling van het hoger beroep schade zou kunnen lijden, doet dat lid daarvan direct mededeling aan het moderamen en verschoont dat lid zich ten aanzien van deze zaak. Indien één van de bij het hoger beroep betrokken partijen van mening is dat zich feiten of omstandigheden voordoen, waardoor een benoemd lid niet

onafhankelijk of onpartijdig is dan stelt deze partij het moderamen daarvan onder opgave van redenen direct in kennis. Het moderamen stelt het betrokken lid in kennis van de bezwaren, stelt dat lid in de gelegenheid hierover een standpunt kenbaar te maken en neemt vervolgens een besluit over de benoeming van dat lid.

Artikel 14 Voorlopige voorziening

1. Elk van de partijen kan het moderamen verzoeken om een voorlopige voorziening te treffen.
2. Het moderamen kan in een spoedeisende situatie een voorlopige voorziening treffen indien het ontbreken van een dergelijke voorziening onevenredige schade toebrengt aan een van de partijen. Het moderamen stelt de behandelcommissie op de hoogte van het verzoek en de getroffen voorziening.
3. De voorlopige voorziening is van kracht tot aan de uitspraak van de synode. Tegen een voorlopige voorziening staat geen rechtsmiddel open.

Artikel 15 Schriftelijk onderzoek

1. De behandelcommissie zendt een afschrift van het hoger beroepschrift aan (de vertegenwoordigers van) de andere partij en geeft haar gelegenheid om binnen een door de commissie bepaalde termijn schriftelijk verweer te voeren.
2. De behandelcommissie kan bij partijen nadere stukken en andere informatie opvragen.
3. Partijen kunnen nadere stukken en andere informatie aanleveren, tot tien dagen voorafgaand aan een hoorzitting.
4. De behandelcommissie ziet erop toe dat alle stukken en alle informatie die door de ene partij worden aangeleverd, ook tijdig ter beschikking komen van de andere partij.

Artikel 16 Hoorzitting

1. De behandelcommissie belegt een hoorzitting waarin partijen in de gelegenheid worden gesteld hun standpunten nader toe te lichten en de behandelcommissie in de gelegenheid is om partijen daarover te bevragen. Alleen met instemming van alle betrokkenen kan van het beleggen van een hoorzitting worden afgezien.
2. De andere leden van artikel 9 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 17 Advies

1. De behandelcommissie stelt een advies op en zendt dit aan de synode en aan partijen.
2. Het advies bevat ten minste het volgende:
 - a. een omschrijving van het procesverloop;
 - b. een overzicht van de resultaten van het onderzoek;
 - c. een gemotiveerd voorstel voor een beslissing in het geschil;
 - d. de namen van de leden van de behandelcommissie.
3. Wanneer een voorlopige voorziening is getroffen, wordt ook de tekst daarvan vermeld.
4. Zo nodig doet de behandelcommissie een voorstel voor een vervangende voorziening.

Artikel 18 Behandeling

1. De synode bericht de behandelcommissie en de partijen op welke datum zij het hoger beroep behandelt en nodigt hen uit daarbij aanwezig te zijn. Partijen krijgen voorafgaand aan de behandeling ter synode gelegenheid om schriftelijk te reageren op het advies van de behandelcommissie.
2. De behandeling is openbaar. Bij zwaarwegende belangen, waaronder de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen of anderen, kan de behandeling plaatshebben met gesloten deuren.
3. De afgevaardigden in de synode die persoonlijk betrokken zijn geweest bij het bestreden besluit, de zaak in geschil of de behandeling van bezwaar en beroep, nemen geen deel aan de behandeling en de beraadslaging. Partijen kunnen het moderamen attenderen op mogelijke partijdigheid van een afgevaardigde. Zo nodig beslist de synode hierover in besloten zitting.

4. De behandelcommissie krijgt gelegenheid om haar advies toe te lichten en eventuele vragen daarover te beantwoorden.
5. De synode kan partijen uitnodigen eventuele vragen te beantwoorden.

Toelichting

Het bieden van de gelegenheid vragen te beantwoorden (lid 5) is niet in alle gevallen nodig. In veel gevallen zal een hoorzitting zijn belegd en partijen hebben de gelegenheid schriftelijk te reageren op het advies van de behandelcommissie. Bovendien moet voorkomen worden dat de behandeling door de behandelcommissie nog eens overgedaan wordt.

Artikel 19 Beraadslaging en uitspraak

1. De synode beraadt zich in besloten zitting. Ten minste twee leden van de behandelcommissie zijn hierbij aanwezig. Wanneer zij tevens afgevaardigde zijn in de synode, behouden ze hun stemrecht.
2. De synode kan het voorstel van de behandelcommissie aanvaarden, amenderen of vervangen.
3. De uitspraak van de synode bevat ten minste de punten a, b en c van het advies van de behandelcommissie, de beslissing in het geschil en de onderbouwing daarvan.
4. Wanneer de synode de uitspraak van het college naar art. F6.4 van de kerkorde vernietigt, treft ze zo nodig een vervangende voorziening die logisch voortvloeit uit de uitspraak en recht doet aan beide partijen.
5. Onderdeel van de uitspraak kan tevens zijn dat de ene partij de kosten moet vergoeden die de andere partij in het proces heeft moeten maken. Maatgevend zijn de normen die voortvloeien uit art. 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 20 Mededeling

1. De synode verzendt haar uitspraak binnen veertien dagen gelijktijdig aan beide partijen.
2. De synode zendt een afschrift van haar uitspraak aan het college.
3. De synode publiceert haar uitspraken in hoger beroep geanonimiseerd op de website van de kerken.

III. BEPALINGEN VOOR DE HERZIENING ALS BEDOELD IN F7 VAN DE KERKORDE

Artikel 21 Herziening

1. Een verzoek tot herziening van een uitspraak in beroep of hoger beroep kan worden gedaan door een van de oorspronkelijke partijen:
 - a. de indiener van het beroepschrift bij het college, of
 - b. de kerkenraad of de regionale vergadering die het besluit nam waartegen het beroep zich richtte.
2. Het verzoek tot herziening wordt gericht aan de synode, ook wanneer er na de uitspraak op het beroep geen hoger beroep was gevolgd.
3. De indiening gebeurt per email of per post. Het secretariaat van de synode stuurt de indiener een ontvangstbevestiging en een bericht aan de andere partij.
4. Het verzoekschrift met bijlagen bevat ten minste het volgende:
 - a. naam en contactgegevens van de indiener en van de kerk waar hij gemeentelid is of was;
 - b. de volledige uitspraak van het college of, als er hoger beroep was gevolgd, de volledige uitspraak van de synode;
 - c. een omschrijving van de nieuwe feiten of omstandigheden die aanleiding zijn voor het verzoek tot herziening;
 - d. een omschrijving van de nieuwe uitspraak die de indiener verlangt van de synode;
 - e. een omschrijving van de gronden waarop deze uitspraak zou moeten berusten.
5. De indiener meldt aan de andere partij dat hij om herziening heeft verzocht.

Artikel 22 Vooronderzoek en behandelcommissie

1. Het moderamen van de synode gaat na of het verzoekschrift met bijlagen volledig is. Zo nodig geeft het de indiener gelegenheid om binnen een door het moderamen gestelde termijn het verzoekschrift aan te vullen.
2. De synode benoemt een behandelcommissie van ten minste drie personen. Op de samenstelling van de behandelcommissie is het bepaalde in artikel 13, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 23 Schriftelijk onderzoek

1. De behandelcommissie zendt een afschrift van het verzoekschrift met bijlagen aan de andere partij en geeft haar gelegenheid om binnen een door de behandelcommissie bepaalde termijn schriftelijk te reageren.
2. De behandelcommissie kan bij de partijen nadere stukken en andere informatie opvragen.
3. Partijen kunnen nadere stukken en andere informatie aanleveren, tot tien dagen voorafgaand aan de hoorzitting.
4. De behandelcommissie ziet erop toe dat alle stukken en alle informatie die door de ene partij worden aangeleverd, ook tijdig ter beschikking komen van de andere partij.

Artikel 24 Hoorzitting

1. De behandelcommissie belegt een hoorzitting waarin partijen in de gelegenheid worden gesteld hun standpunten nader toe te lichten en de behandelcommissie in de gelegenheid is om partijen daarover te bevragen. Alleen met instemming van alle betrokkenen kan van het beleggen van een hoorzitting worden afgezien.
2. De andere leden van artikel 9 zijn op deze hoorzitting van overeenkomstige toepassing.

Artikel 25 Advies

1. De behandelcommissie stelt een advies op en zendt dit aan de synode en aan partijen.
2. Het advies bevat ten minste het volgende:
 - a. een omschrijving van het procesverloop;
 - b. een overzicht van de resultaten van het onderzoek;
 - c. beoordeling van de vraag of er voldoende grond is voor herziening;
 - d. wanneer de vraag onder c positief wordt beantwoord: een gemotiveerd voorstel voor een vervangende uitspraak;
 - e. de namen van de leden van de behandelcommissie.
3. Zo nodig doet de behandelcommissie een voorstel voor een vervangende voorziening.

Artikel 26 Behandeling

1. De synode bericht de behandelcommissie en de partijen op welke datum zij het verzoekschrift behandelt en nodigt hen uit daarbij aanwezig te zijn. Partijen krijgen voorafgaand aan de behandeling ter synode gelegenheid om schriftelijk te reageren op het advies van de behandelcommissie.
2. De leden 2 t/m 5 van artikel 18 zijn op de behandeling van het herzieningsverzoek door de synode van overeenkomstige toepassing. Afgevaardigden die ook afgevaardigd waren in de synode die de uitspraak deed in hoger beroep, hoeven zich niet te onttrekken aan de behandeling en beraadslaging.

Artikel 27 Beraadslaging en uitspraak

1. De bepalingen, zoals vermeld in artikel 19 lid 1, 2 en 5 zijn van overeenkomstige toepassing.
2. De uitspraak van de synode bevat ten minste de punten a, b, c en d van het advies van de behandelcommissie en een oordeel over de vraag of er voldoende grond is voor herziening.
3. Wanneer de synode oordeelt dat er inderdaad grond is voor herziening doet zij een vervangende uitspraak.

4. Wanneer de synode bij de herziening de uitspraak van het college of de uitspraak in hoger beroep vernietigt, treft ze zo nodig een vervangende voorziening die logisch voortvloeit uit de vervangende uitspraak en recht doet aan beide partijen.

Artikel 28 Communicatie

1. De synode verzendt haar uitspraak binnen veertien dagen gelijktijdig aan beide partijen.
2. De synode zendt een afschrift van haar uitspraak aan het college.
3. De synode publiceert haar uitspraak geanonimiseerd op de website van de kerken.